

En record de Rwanda, per què actuem al Sudan

SAMANTHA POWER

Ara fa deu anys que els extremistes rwandesos van encetar una campanya genocida en què van morir 800.000 tutsis i hutus moderats: un genocidi més eficient que el nazi.

Aquest aniversari ha generat una allau de manifestacions dels líders occidentals i de les Nacions Unides en què, a més d'expressar la tristesa i el penediment, prometen posar-s'hi de ple, per prevenir futures catàstrofes humanitàries.

Mentrestant, el Govern sudanès i les milícies àrabs musulmanes enceten una campanya de deportacions i de massacre ètnica que ja ha provocat l'èxode de milions d'africans, i més de 30.000 morts.

Una altra vegada, els Estats Units i els seus aliats esdevenen espectadors de l'horror, i estan tan poc preparats per evitar-lo com ho estaven ara fa una dècada.

El Govern bombardeja aèriament les ciutats per terroritzar la població civil. A més, denega l'accés de l'ajuda humanitària a unes 700.000 persones que han quedat atrapades a Darfur.

Els musulmans àrabs indesitjables i els seus patrocinadors governamentals semblen decidits a exterminar els negres de la regió. Segons Mukesh Kapila, l'excoordinador de l'ajuda humanitària de les Nacions Unides al Sudan, "l'única diferència entre Rwanda i Darfur és el nombre de morts, torturats i violats".

El passat mes de febrer un periodista anglès va poder enregistrar una conversa entre un comandant sudanès de l'exèrcit de terra i un dels pilots atacants:

Comandant: Encara hi ha gent al poble.

Pilot: Són dels nostres, o no?

Comandant: Diuen que col·laboraran amb nosaltres.

Pilot: Són uns mentiders. No te'ls cregues. Desfés-te d'ells.

Més tard...

Pilot: Ara tens el poble net i segur. Has de cremar tots els pobles que travesses. Així, quan els habitants hi tornaran, es trobaran una sorpresa.

Rwanda ens va donar moltes lliçons. La primera que hauríem d'haver-ne après és que els grups que volen escom-

"Bush hauria de fer ús de la força americana per exigir al Govern de Khartum que ature els atacs aeris, que deixi de proveir d'armes els 'janjaweed' i que castigue els milicians acusats de saqueigs"

brar una minoria d'una regió tenen el mal costum de denegar l'accés als periodistes i als treballadors humanitaris i de crear confusió en les negociacions. Fins ara el Govern sudanès ha fet totes dues coses, i els oficials occidentals l'han cregut massa.

Una segona lliçó és que les potències estrangeres no poden esperar que es produeixi el genocidi, per decidir-se a actuar. Al 1994 l'administració Clinton va esmerçar més esforços a evitar que s'emprara el terme "genocidi" dels que va esmerçar a salvar vides. Al maig del 1994, una nota interna del Pentàgon advertia sobre l'ús de la paraula "genocidi", perquè podia obligar els Estats Units "a fer-hi alguna cosa".

En el cas sudanès, els oficials americans no haurien de perdre temps intentant mesurar l'extensió del terme "genocidi" i si les matances s'adapten o no a aquella definició: el que haurien de fer és intentar aturar-los.

Una tercera lliçó és que, fins i tot si els Estats Units decideixen no contestar militarment, el lideratge americà és imprescindible. Això és així perquè Europa encara continua evitant intervenir en les crisis humanitàries.

A Sudan, a més, els americans han intentat no soscar el procés de pau que han encapçalat, entre el Govern sudanès i els rebels del sud. El president Bush vol demostrar que pot fer la pau, a més de la guerra, però també hauria d'enfrontar-se amb el Govern sudanès durant les negociacions. Al capdavant, els règims que recorren a les matances ètniques i a la deportació com a tàctiques de govern després no són gaire bons negociadors, perquè no solen complir la seua

paraula. Un important indicatiu de la capacitat del Govern sudanès per complir la seua paraula és el tractament que fa dels musulmans africans a Darfur.

Què implicaria oposar-se al Sudan? L'administració dels EUA té diverses opcions. Pel que fa a la diplomàcia, els EUA han deixat les coses clares: i el Sudan vol, per tot i per totes, que se li aixequen les sancions. Fins ara, el secretari d'Estat Colin Powell ha qualificat la crisi humanitària de "catàstrofe". Però tant la Casa Blanca com el Pentàgon han callat.

Bush hauria de fer ús de la força americana per exigir al Govern de Khartum que ature els atacs aeris, que deixi de proveir d'armes els *janjaweed* i que castigue els milicians acusats de saqueigs, violacions i assassinats.

Els europeus poden ajudar-hi, tot reclamant al Consell de Seguretat que obrís els casos oberts al Tribunal Penal Internacional. Malgrat que els EUA s'han mostrat bastant hostils a aquest tribunal, no haurien de vetar aquesta actuació, per tal com el fet d'encetar una investigació al Sudan aturaria matances futures.

El president Clinton ha manifestat que un dels grans errors que va cometre al llarg del seu mandat va estar no fer alguna cosa més per prevenir el genocidi rwandès. Quan va visitar Rwanda l'any 1998 va intentar explicar la badada dels americans d'aquesta manera: "Pot semblar-vos estrany, des d'ací, sobretot als que hi va perdre la major part de membres de la família, però arreu del món hi havia gent als despatxos, un dia i un altre, que no apreciàvem del tot la magnitud i la rapidesa amb què éreu engolits per aquest terror inimaginable."

Avui, a uns mil cent quilòmetres al nord de Rwanda, desenes de milers d'africans són conduïts, a ramats, cap a la mort, i els líders occidentals encara seuen als despatxos. És tan trist que ni tan sols se'ns fa estrany.

Samantha Power ha escrit 'A Problem From Hell: America and the Age of Genocide', premi Pulitzer 2003 de no ficció © The New York Times - EL TEMPS Traducció: Maite Insa